

Колодій Є.С.

студентка;

Пильгун Н.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Національний авіаційний університет*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВАЖЛИВІСТЬ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЯК НАУКИ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТА

Науковці вважають, що юридична наука – це перш за все фундаментальні дослідження державно-правових явищ у суспільстві. Одним із таких наукових підходів у дослідженні юридичної науки є теорія держави і права, яка безпосередньо пов'язана з формуванням професійної правової свідомості юриста. Саме з викладання теорії починається закладка фундаменту індивідуальної правової культури майбутнього юриста, формування у нього наукової бази юридичного світогляду [4, с. 7-13].

Юрист – це фахівець, професіонал у правовій сфері. Тому він повинен мати не тільки знання, які стосуються певної галузі права, а й знання, які є базовими та фундаментальними. Джерелом саме таких знань і виступає така дисципліна як теорія держави і права. Її ще називають азбукою юриспруденції. Вона вивчає право і державу в цілому, їх взаємодію. Без неї неможливе подальше вивчення інших дисциплін. Наприклад, для того, щоб вивчати будь-яке право потрібні знання із теорії держави і права. Адже саме загальнотеоретична юриспруденція навчає таких понять як норма права, нормативно-правовий акт, правові відносини [1, с. 5-10]. Наразі ведуться дискусії щодо того, чи потрібна теорія держави і права слідчому або ж адвокату тощо. Постає таке питання як важливість даної дисципліни для різних видів юридичних професій, порівнюється значимість теорії держави і права з будь-якою галузевою чи міжгалузевою наукою. Однак все ж теорія держави і права дає базу та є фундаментом для цих наук. Особливо слід підкреслити, що саме теорія держави і права дає можливість цілісно подивитися на державно-правову дійсність, співвіднести з політичною дійсністю, суспільством. Варто пам'ятати, за своєю природою теорія держави і права є проблемною наукою, передбачає наявність багатьох точок зору [3].

Нині загально визнаною є точка зору, що рівень розвитку теоретичного знання багато в чому наперед визначає рівень розвитку не лише науки, а й суспільства в цілому. З огляду на це можна стверджувати, що теорія держави і права посідає особливе місце в системі юридичних наук, що визначається своєрідністю предмета дослідження та методологічною значимістю для інших юридичних наук. Тобто теорія держави і права як наука є загальнотеоретичною та евристичною основою для усіх юридичних наук, яка дає можливість об'єднати юридичні знання, сформовані в різних сферах юридичної науки та практики, в єдину систему, що в свою чергу дозволяє поглянути на державно-правову дійсність комплексно, всебічно, скласти цілісне уявлення про неї. Разом з тим дана наука визначає рівень розвитку юриспруденції і як науки, і як практики, формує загальні для усієї юридичної науки цілі та завдання, задає вектори розвитку галузевих та спеціально-юридичних наук; виступає певним трансформатором між юридичним та неюридичним гуманітарним знанням, забезпечує органічне сплетіння юридичного знання в загальну систему знання про суспільство та людину [4, с. 9].

Значення теорії держави і права в процесі професійної підготовки юристів полягає в тому, що в рамках теоретико-правової науки вивчаються основні поняття юриспруденції. Будь-який юрист незалежно від займаної посади і особливостей професійної діяльності повинен розуміти змістове значення таких категорій, як право, держава, правова норма, правоздатність, дієздатність, правовідносини, правопорушення, юридична відповідальність тощо. Крім того, вивчення теорії держави і права, як науки та початкової дисципліни допомагає усвідомити майбутнім юристам зміст основних принципів юридичної техніки, без знання яких неможлива професійна діяльність у сфері правового регулювання. Розуміння теоретико-правових основ правотворчої, правозастосовної, інтерпретаційної та інших видів юридичної діяльності є необхідною умовою досягнення конкретних, певних цілей і завдань, що стоять перед юридичною спільнотою.

Підготовка фахівців-юристів для державних органів, органів місцевого самоврядування, різних структур громадянського суспільства здійснюється на підставі нормативних програм, затверджених Кабінетом Міністрів України. Саме на теорію держави і права як загальнометодологічну юридичну дисципліну покладаються важливі завдання з формування у майбутніх юристів певних знань і умінь нормотворчого, правореалізаційного і правоохоронного характеру. Звідси з'являються основні риси, що підкреслюють важливе значення цієї юридичної науки і навчальної дисципліни для юристів: на основі узагальнення досвіду державно-правового будівництва у конкретних

країнах світу формулює науково обґрунтовані рекомендації про шляхи подальшого вдосконалення діяльності правоохоронних та інших органів усіх гілок влади; озброює працівників названих органів науково обґрунтованими формами і методами роботи в нормотворчій діяльності, при здійсненні систематизації чинного законодавства, у процесі правореалізаційної діяльності, в узагальненні юридичної практики, у проведенні профілактичної, оперативної-розшукової, виховної роботи та інших практичних дій; виступає як загальнотеоретична юридична наука і дисципліна, що повинна знайомити студентів навчальних закладів системи Міністерства освіти України з вихідними поняттями інших юридичних дисциплін. Разом з тим теорія держави і права, як наука дає повні знання про загальні поняття, ознаки, структуру, зміст, суб'єкти, об'єкти, підстави класифікації, групи, прийоми юридичної техніки, тлумачення правових норм, методи наукових досліджень та інші характеристики державно-правових явищ, що потрібні юристам у їх повсякденній правоохоронній і правозастосовній діяльності; вивчає діяльність правоохоронних державних і недержавних організацій та розробляє загальні висновки і практичні рекомендації щодо вдосконалення законодавства і практики його застосування у їх діяльності; сприяє політичному і правовому вихованню населення і фахівців-юристів для формування у них високої професійної правосвідомості і правової культури, стимулювання активної правомірної поведінки; виробляє науково обґрунтовані механізми реалізації прав громадянина, методіку правового виховання населення і озброює працівників юридичних закладів цими та іншими засобами забезпечення правопорядку, зміцнення законності та дисципліни [2].

Отже, теорія держави і права є цілісною, самостійною наукою в системі інших юридичних наук, яка вивчає державно-правові явища та виступає об'єднуючою ланкою між юридичними науками, тобто дає можливість перетікати знанням з однієї юридичної науки в іншу.

Список використаних джерел:

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
2. Значення ТДП для професійної підготовки юриста. URL: <http://um.co.ua/1/1-9/1-93204.html> (дата звернення: 16.11.2019).
3. Проблеми теорії держави і права URL: https://pidruchniki.com/16520205/pravo/mistse_znachennya_teoriyi_derzhavi_prava_sistemi_yuridichnogo_znannya (дата звернення: 16.11.2019).
4. Пильгун Н.В. Теорія держави і права: курс лекцій Ч.1. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2019. 72 с.